

پیش بینی رضایت زناشویی زوجین براساس باورهای غیر منطقی و کمال گرایی و نوع سبک دلبستگی

تاریخ دریافت مقاله: ۹۱/۰۲/۱۶

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۱/۰۲/۳۱

مریم پوررحیمی*

علی شاکر**

چکیده

پژوهش حاضر به پیش بینی رضایت زناشویی زوجین براساس باورهای غیر منطقی و کمال گرایی و نوع سبک دلبستگی شان پرداخته است. نمونه پژوهش شامل ۵۹۵ نفر است که ۱۰-۱ سال از ازدواجشان گذشته است و بین ۲۰ الی ۴۰ سال سن دارند و در شهر تهران زندگی می کردند. در زمان انجام پژوهش مشکل ناباروری و سابقه بیماری مزمن جسمی و بیماری روانی را نداشته و در ۶ ماه اخیر (قبل از انجام پژوهش) نیز تجربه حوادث تلخ را نداشته‌اند و به شیوه نمونه گیری خوشه ای انتخاب شدند و به پرسشنامه های سبک دلبستگی بزرگسال هازان و شیور (AAQ)، باورهای غیرمنطقی جونز، کمال گرایی اهواز و رضایت زن اشویی انریچ پاسخ دادند. برای تحلیل داده‌های پژوهش از آزمون تحلیل واریانس چند متغیره، و تحلیل رگرسیون گام به گام و همبستگی پیرسون استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که از بین پنج متغیر پیش بین (سه سبک دلبستگی، کمال گرایی و باورهای غیرمنطقی) به ترتیب، باورهای غیر منطقی به تنهایی ۸٪، باورهای غیرمنطقی و کمال گرایی با هم ۱۰٪ و باورهای غیرمنطقی، کمال گرایی و دلبستگی ناایمن اضطرابی در مجموع ۱۲٪ از واریانس رضایت زناشویی را تبیین می کنند. همچنین بین دو گروه زنان و مردان از لحاظ سبک دلبستگی تفاوت وجود دارد. با توجه به اینکه نقش باورهای غیرمنطقی نسبت به دو متغیر دیگر در پیش بینی رضایت زناشویی بیشتر است می توان در جلسات مشاوره قبل از ازدواج، باور های غیر منطقی زوجین را شناسایی و اصلاح کرد تا با افزایش میزان رضایت زناشویی زوجین، پس از ازدواج میزان طلاق کاهش یابد.

واژه های کلیدی: رضایت زناشویی، باورهای غیرمنطقی، کمال گرایی، سبک دلبستگی

خانواده یکی از ارکان اصلی جامعه به شمار می آید و دستیابی به جامعه سالم در گرو سلامت خانواده است . تحقق خانواده سالم مشروط بر برخورداری اعضای آن از روابط مطلوب و موثر با یکدیگر است. داشتن مشکل در ایجاد صمیمیت و رابطه مناسب می تواند با دامنه وسیعی از مشکلات روان شناختی مانند افسردگی و استرس مزمن همراه باشد (کارینی^۲، ۲۰۰۳ به نقل از وان در زی^۳، ۲۰۰۹). (فورتوفر^۴ ۱۹۹۶ به نقل از نیکل، ۲۰۰۶) بیان می کند که آشفتگی در روابط زناشویی با کاهش بازده کاری و افزایش مشکلات فیزیکی و روانی مرتبط می گردد . یافته های پژوهشی بی شماری از وجود رابطه قوی بین ناسازگاری های زناشویی و آسیب های روانی حکایت می کند . برای مثال مطالعات کوی و همکاران^۵ (۱۹۹۱) رابطه بین مشکلات زناشویی با الکلیسم و افسردگی را نشان داد . یافته های او نشان داد که تعارضات زناشویی با افسردگی در بزرگسالان و اختلالات سلوکی در کودکان این خانواده ها مرتبط است (به نقل از نیکل، ۲۰۰۶). با توجه به نتایج مطالعاتی از این دست، پیش بینی کیفیت ازدواج برای بسیاری از محققین مسئله بسیار مهمی گردید . در ادامه این روند از اوایل سال ۱۹۸۰ تلاش در جهت توضیح تعارضات زناشویی در قالب جنبه های رفتاری آغاز گردید . سپس محققین به نقش عوامل ذهنی همچون افکار، عقاید و نگرش ها در تعارضات زناشویی توجه ویژه ای مبذول داشتند (فینچام^۶، ۲۰۰۳ به نقل از حمامچی، ۲۰۰۵). نتایج مطالعات برنشتاین^۷ (۱۹۸۹) نشان داده است که بسیاری از همسران در برقراری و حفظ رابطه دوستانه و صمیمی با یکدیگر دچار مشکل اند، چون انتظار دارند که از ازدواج به طور کلی و از همسران به گونه اختصاصی منفی به دست آورند. به بیان دیگر انتظارات آنان از رابطه زناشویی بیشتر، گسترده تر و در بسیاری از موارد غیر منطقی تر شده است (برنشتاین، ۱۹۸۹؛ سهرابی، ۱۳۸۹). بررسی ها نشان داده است که بین باورهای غیر منطقی و رضایت زناشویی ارتباط وجود دارد . استاکرت و بورسک^۸ (۲۰۰۳) پی بردند که باورهای ارتباطی غیر منطقی به رضایت سازش یافتگی کمتری در روابط منجر می شود. اپستین و نورمن^۹ (۱۹۸۰) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که برخی زیر مقیاس های باورهای غیر منطقی (انتظارات بالا از خود داشتن و تمایل به سرزنش و اجتناب از مشکلات) همبستگی منفی ای با رضایت زناشویی و میل به تداوم ازدواج دارند . تئوری شناختی این مطلب را بیان می کند که انتظارات غیر منطقی اثر قوی بر توانایی افراد در انطباق با روابطشان دارد (استاکرت و بورسک، ۲۰۰۳) و یکی از عوامل تأثیرگذار در هر رابطه سبک دلبستگی افراد است . الگوی دلبستگی پیش بینی کننده نحوه و کیفیت روابط آتی است. اگرچه سبک دلبستگی، به طور ویژه عواملی را که در طلاق نقش دارند مشخص نمی کند اما پایه اساسی برای فهم مکانیسم های زیربنایی جدایی های اجتماعی در بزرگسالی فراهم می کند . از دیدگاه دلبستگی هر فرد در سراسر چرخه زندگی نیازمند وجود و حضور سبک دلبستگی ایمن و همچنین توانایی شناسایی این سبک در شریک زندگی خود و مشارکت با او برای حفظ روابط متقابل است. از منظر این رویکرد عدم وجود یک یا هر دوی این ویژگی های مهم در ازدواج (برای یک زوج یا هر دوی آنها) می تواند منجر به ایجاد روابط ناکار آمد شده که احتمال طلاق یا جدایی را افزایش می دهد. هر زوجی ممکن است به مراقبت زناشویی نابسند به وسیله بازداري از

-
1. Cariny
 2. Van der zee
 3. Forthofer
 4. Coie et al
 5. Fincham
 6. Borenstein
 ۸. Stackert, R. & Bursik, K
 ۹. Epstein & Norman

احساسات و رفتار دلبستگی واکنش نشان دهد که باعث ایجاد بدگمانی عمیق نسبت به همسر و اصرار ورزیدن بر اتکا به خود می‌گردد (کاسیدی و شیور^{۱۰}، ۲۰۰۸). سیستم رفتاری دلبستگی که توسط بالبی^{۱۱} (۱۹۶۹/۱۹۸۲) مطرح شده است اغلب به طور زیادی در طول تعاملات زوجین، جدایی‌ها و فقدان‌ها فعال می‌شود. از این رو تفاوت‌های افراد در کارکرد این سیستم برای فهم گوناگونی در کیفیت روابط عاشقانه مهم است (شیور و میکولینسر^{۱۲}، ۲۰۰۴). بر طبق نظریه دلبستگی یک همسر ممکن است دلبستگی اجتنابی یا اضطرابی همسرش را از طریق ۱- پاسخگو نبودن به نشانه‌های نیاز به مراقبت ۲- طرد و رفتار کردن به روش انتقادی و اهانت آمیز ۳- تهدید به ترک همسر یا خانواده به عنوان وسیله‌ای برای کنترل کردن همسر ۴- در دسترس نبودن برای همسر، تقویت سازد. متقابلاً همسر دیگر نیز ممکن است نسبت به مراقبت نابسند همسرش از طریق احساسات دلبستگی بازداری شده و رفتار بازداری شده واکنش نشان دهد و نسبت به همسرش بدگمان گردد و براتکا کردن به خود به طور افراطی پافشاری کند. بر طبق این نظریه تمام انواع مراقبت‌های ضعیف احتمال دارد که همزمان احساس خشم را نسبت به نگاره دلبستگی فرد برانگیزد و از بیان آن بازداری کند (بالبی، ۱۹۸۸ به نقل از کاسیدی و شیور، ۲۰۰۸). چنین تجاربی ممکن است سبب شود که همسر با توجه به از دست دادن بالقوه همسرش در اضطراب دائم زندگی کند و آستانه پایینی را برای فعال سازی رفتار دلبستگی داشته باشد (فینی^{۱۳}، ۲۰۰۷). در یک رابطه با کارکرد خوب، سیستم دلبستگی به گونه‌ای عمل کند که زوجین احساس مورد حمایت واقع شدن و ایمنی می‌کنند و هر یک قادرند که به دیگری وابسته شوند و از وابسته شدن به دیگران و وابستگی دیگران به آنها نمی‌ترسند (کراندل و فیشر^{۱۴}، ۱۹۹۷). در یک رابطه نایمن، حمایت از خود نخستین موضوع است و این مسئله اغلب بر توانایی شخص برای پاسخ دادن همدلانه به همسرش غلبه دارد (ربستین^{۱۵}، ۱۹۹۸). رابطه نایمن شامل رابطه‌ای است که ۱- هر دو همسر به شکل دفاعی از وابستگی اجتناب می‌کنند. ۲- هر همسر احساس می‌کند زمانی که از نیازهای سیر نشدنی همسرش احساس شکست می‌کند از حمایت پاسخ دهنده محروم بوده است. ۳- یکی از همسران همیشه نقش وابسته دارد در حالی که دیگری حالت دفاعی دارد (کراندل و فیشر، ۱۹۹۷). در چنین مواردی رابطه دلبستگی که به طور ایده‌آل حمایتگر و پاداش دهنده است، دردناک، متعارض و نارضایت بخش می‌شود. مطالعات نشان داده‌اند که استراتژی‌های مرتبط با دلبستگی در شروع روابط عاشقانه فعال هستند و در فرآیند درون فردی که در مراحل اولیه هر رابطه رمانتیکی اتفاق می‌افتد یعنی در معرفی خود و خودافشایی نقش دارند. سبک دلبستگی نیز به عنوان یک عامل موثر در میل افراد برای خودافشایی در روابط ظاهر می‌شود و با توجه به مسائل مطرح گردیده مطالعات در تلاش برای مشخص کردن عوامل پیش‌بینی‌کننده ناسازگاری و پریشانی‌های زناشویی در روابط زوجین افزایش یافته است. برای مثال شماری از مطالعات این مسئله را بررسی کردند که چگونه عوامل آسیب‌زایی که افراد با خود به داخل ازدواج می‌آورند همچون ویژگی‌های شخصیتی در بروز ناسازگاری‌های زناشویی نقش دارد. یکی از این ویژگی‌ها کمال‌گرایی زوجین است. کمال‌گرایی نیز از عواملی است که بر رضایت و میل افراد برای خودافشایی اطلاعات در باره روابط تأثیر می‌گذارد. مطالعات نشان داده‌اند که کمال‌گرایی دیگر مدار و خودمدار به طور

۱۰ Cassidy & Shaver

۱۱ -Bowlby

۱۲ -Shaver & Mikulincer

۱۳ - Feeney

۱۴ - Crandell & Fisher

۱۵ - Reibestain

مستقیم با ارتباط خانوادگی بیشتر و دیگر جنبه های مثبت روابط عاشقانه افراد مانند اعتماد مرتبط است (بیلی و اسنل^{۱۶}، ۲۰۰۵). با توجه به این تحقیقات پژوهش حاضر بر آن است تا با بهره گیری از یافته های سایر پژوهش ها متغیر هایی را مورد بررسی قرار دهد که در مطالعات قبلی کمتر به آن پرداخته شده است به همین جهت به تعیین و شناخت سهم هر یک از متغیرهای سبک های دلبستگی، کمال گرایی و باورهای غیر منطقی در پیش بینی رضایت زناشویی و تعیین تفاوت دو جنس (زن و مرد) در سبک دلبستگی پرداخته است.

روش

جامعه آماری در این تحقیق زنان و مردان متأهل ساکن در مناطق ۲۲ گانه شهر تهران هستند. نمونه پژوهش حاضر شامل ۲۹۷ مرد و ۲۹۸ زن، جمعاً ۵۹۵ نفر است که به شیوه نمونه گیری خوشه ای انتخاب شدند به گونه ای که کل شهر تهران را به ۲۲ منطقه تقسیم کرده و هر منطقه را به چند ناحیه کوچکتر تقسیم کرده و از هر ناحیه ۲۷ خانواده را انتخاب و از آنها خواستیم به سوالات پژوهش جواب دهند و شرایط تکمیل کنندگان پرسشنامه عبارت بودند از اینکه یک الی ده سال از ازدواجشان گذشته باشد، بین ۴۰-۲۰ سال سن داشته باشند، موقع اجرای پژوهش مشکل ناباروری و سابقه بیماری مزمن جسمی و بیماری روانی نداشته باشند و در ۶ ماه اخیر نیز تجربه حوادث تلخ را نداشته باشند. برای جمع آوری اطلاعات فردی از قبیل جنسیت، سن، مدت زمان ازدواج، منطقه سکونت در تهران، میزان تحصیلات و ... از پرسشنامه محقق ساخته استفاده گردیده است و دیگر ابزارهای گردآوری اطلاعات شامل پرسشنامه باورهای غیر منطقی جونز^{۱۷}، مقیاس کمال گرایی اهواز، رضایت زناشویی انریچ^{۱۸} و پرسشنامه سبک دلبستگی بزرگسال هازان و شیور^{۱۹} است.

برای سنجش باورهای غیر منطقی از پرسشنامه باورهای غیر منطقی جونز استفاده شد که این آزمون در سال ۱۹۶۸ توسط جونز برای اندازه گیری و سنجش عقاید غیر منطقی تهیه گردید این آزمون شامل ۱۰۰ سوال بوده و از ۱۰ مقیاس تشکیل شده است که هر کدام یک نوع تفکر غیر منطقی را بررسی می کند. مقیاس های آن عبارتند از: مقیاس اندازگیری ضرورت تأیید و حمایت دیگران (DA)^{۲۰}، مقیاس انتظار بالا از خود (HSE)^{۲۱}، مقیاس تمایل به سرزنش خود (BP)^{۲۲}، مقیاس واکنش به ناکامی (FR)^{۲۳}، مقیاس بی مسئولیتی عاطفی (EI)^{۲۴}، مقیاس دل مشغولی زیاد همراه با اضطراب (AQ)^{۲۵}، ذمقیاس اجتناب از مسائل (PA)^{۲۶}، مقیاس وابستگی (D)^{۲۷}، مقیاس ناامیدی نسبت به تغییر (HC)^{۲۸}، مقیاس

۱۶. Bailey & Snell

۱۷. Jones

۱۸. Enrich

۱۹. Hazan & Shaver

۲۰. Demand for approval

۲۱. high self expectation

۲۲. blame proneness

۲۳. frustration reactive

۲۴. emotional irresponsibility

۲۵. anxious overconcern

۲۶. problem avoiding

۲۷. dependency

۲۸. hopelessness Changes

کمال گرایی (P)^{۲۹}، عبارات آزمون به روش لیکرت و به صورت پنج درجه ای تهیه شده انالسبک نمره گذاری به طرف غیرمنطقی بودن است یعنی اگر پاسخ فرد هر چه بیشتر غیر منطقی باشد نمره او در آزمون زیادتر می شود. جونز (۱۹۶۹) با استفاده از روش آزمون مجدد مشاهده نمود که پایایی آزمون معادل ۰/۹۲ است و پایایی هر یک از خرده مقیاس های دهگانه آن از ۰/۶۶ تا ۰/۸۰ است. نلسون (۱۹۷۷)، اعتبار (روایی) آزمون را خوب گزارش می کند. در پژوهشی سلیمانان (۱۳۷۳) ضریب قابلیت اعتماد ۰/۷۶ را به روش آلفای کرونباخ گزارش کرده است

پرسشنامه کمال گرایی اهواز ابزار دیگری هست که در این پژوهش مورد استفاده قرار گرفت که این ابزار، یک مقیاس خودگزارشی ۲۷ ماده ای است که به وسیله تحلیل عوامل توسط نجاریان، عطاری و زرگر (۱۳۷۸) در یک نمونه ۳۹۵ نفری از دانشجویان دانشگاه های شهید چمران و آزاد اسلامی اهواز ساخته شده است. ماده های این مقیاس دارای چهار گزینه هرگز، به ندرت، گاهی اوقات و اغلب اوقات می باشد که آزمودنی ها یکی از این گزینه ها را انتخاب و با ضربدر علامت می زند. نجاریان و همکاران برای سنجش همسانی درونی این مقیاس از ضریب آلفای کرونباخ استفاده نمودند. براساس نتایج حاصله ضرایب آلفا برای کل نمونه ۰/۹۰، آزمودنی های دختر ۰/۹۰ و آزمودنی های پسر ۰/۸۹ می باشد. همچنین ضریب پایایی بازآزمایی با چهار هفته فاصله زمانی بر روی ۱۹۰ دانشجو به ترتیب برای کل آزمودنی ها، آزمودنی های دختر و آزمودنی های پسر به ترتیب ۰/۶۸، ۰/۶۹ و ۰/۶۷ می باشد که در حد قابل قبول و رضایت بخش هستند.

پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ ابزار دیگری هست که در این پژوهش مورد استفاده قرار گرفت که این پرسشنامه، به عنوان یک ابزار تحقیق معتبر در تحقیقات متعددی برای رضایت زناشویی مورد استفاده قرار گرفته است و مولفه های آن شامل رضایت زناشویی، موضوعات شخصیتی، ارتباط زناشویی، حل تعارض، مدیریت مالی، فعالیت های اوقات فراغت، روابط جنسی، ازدواج و فرزندان و... می شود السون^{۳۰} و دیگران (۱۹۹۸) اعتبار این آزمون را با استفاده از روش ضریب آلفای ۰/۹۴ گزارش کرده اند و اسپادی^{۳۱} (۱۹۹۸) میزان پایایی آزمون به روش آزمون و آزمون مجدد بین ۰ تا ۰/۹۴، میزان همسانی درونی بر اساس آلفای کرونباخ ۰/۶۹ تا ۰/۹۷ و میزان توانایی تمیز و طبقه بندی ۹۰ درصد ذکر کرده است در یک پژوهش مهدویان (۱۳۷۶) در کار روی اعتبار آزمون با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و با روش بازآزمایی (یک هفته) برای مردان ۰/۹۳ و برای زنان ۰/۹۴ و برای مردان و زنان ۰/۹۴ به دست آوردند این ضرایب برای خرده مقیاس های هدف گزینی، رضایت زناشویی، مسایل شخصیتی، ارتباط، حل تعارض، مدیریت مالی، فعالیت های اوقات فراغت، رابطه جنسی، فرزندان، خانواده و دوستان، نقش های مساوات طلبی و جهت گیری مذهبی گروه زنان و مردان به ترتیب عبارت بودند از ۰/۸۵، ۰/۷۶، ۰/۷۶، ۰/۷۶، ۰/۸۱، ۰/۶۳، ۰/۶۹، ۰/۸۷، ۰/۶۹، ۰/۶۲، ۰/۷۳. و ضریب آلفای این پرسشنامه در پژوهش سلیمانان (۱۳۷۷) ۰/۹۵ بدست آمد کلیه خرده مقیاس های پرسشنامه انریچ، زوج های ناسازگار و سازگار را متمایز می کنند و این نشان می دهد که این پرسشنامه از روایی ملاک خوبی برخوردار است ابزار دیگری که در این پژوهش مورد استفاده قرار گرفت پرسشنامه سبک های دلبستگی بزرگسالان هازن و شیو (AAQ) (فرم جدید فنی و نولر، ۱۹۹۳) می باشد که برای سنجش سبک دلبستگی افراد به کاروهی و شامل دو بخش است که در بخش اول (AAQ) سه پاراگراف اساسی به شکل جملاتی توصیفی مطرح شده که پاسخ هایش روی یک مقیاس ۷ درجه ای از نوع لیکرت که از کمالاً مخالف تا "کاملاً موافق" درجه بندی شده و در بخش دوم (AAQ)

۲۹. perfectionism

۳۰. Olson

3. Vaspadi

4. Feeney, J&Noller,p

مجدداً همان توصیفها مطرح شده ولی این بار آزمودنی باید تنها با علامت زدن یکی از آنها تشابه خود را با یکی از آن توصیفها بیان کند پژوهش‌های متعددی قابلیت اعتماد قبولی برای این پرسشنامه با استفاده از شیوه آزمودنی‌مورد مجدداً به دست آورده اند به طور مثال در مورد سنجش مقوله (AAQ) پایایی با شیوه آزمون‌آزمون مجدداً ۰/۷۰ (معادل I پیرسون تقریباً ۰/۴) (بالدوین و فر ۱۹۹۵ به نقل از فنی و نول، ۱۹۹۶) و در مقیاس‌های پیوسته درجه بندی توصیفها در آنها صورت می‌گیرد (AAQ₁) پایایی آزمون‌آزمون مجدداً که برای درجه بندی متغیرهای سه گانه برآورد شده است کمتر طول محدود زمانی تا ۸ هفته بوده است در ایران نیز در پژوهشی که توسط پاکدل (۱۳۸۸) با استفاده از این آزمون بر روی ۱ نفر دانش آموز (۵۰ دختر و ۵۰ پسر) سال دوم دبیرستان که به طور تصادفی انتخاب شده بودند و به فاصله یک ماه مورد آزمون مجدداً قرار گرفتند، هر نوبت نتایج AAQ₂ و AAQ₁ در تطابق کامل بودند (I=+). در نمونه ایرانی، همبستگی بین آزمون و آزمون مجدداً بعد از یکماه برای دل‌بستگی ایمن ۰/۳۶۶ و برای دل‌بستگی نایمن اجتنابی ۰/۵۶ و در مورد دل‌بستگی نایمن دوسوگرا ۰/۷۲ شده است از سوی دیگر میزان آلفای کرونباخ در مورد اجرای این پرسشنامه روی نفر مورد بررسی برای دستیابی به قابلیت اعتماد، برابر ۰/۷۸- شده که میزان نسبتاً بالایی است. پیوسته‌ی میزان همبستگی سه توصیف اصلی AAQ₁ روی ۱۰۰ نفر (۵۰ دختر و ۵۰ پسر) کلاس دوم دبیرستان که در بررسی قابلیت اعتماد پرسشنامه مورد نظر قرار گرفته بود، روایی و اگر آ (که نوعی روایی سازه^{۳۴} است) این سه توصیف دست می‌یابیم که نشان می‌دهد این سه توصیف، سه محتوای متفاوت از نظر دل‌بستگی را می‌سنجد چرا که همبستگی دل‌بستگی ایمن با دل‌بستگی نایمن اجتنابی ۰- و با دل‌بستگی نایمن دوسوگرا ۰/۵۴- و همبستگی نایمن اجتنابی و دل‌بستگی نایمن دوسوگرا یعنی بسیار پایین می‌باشد (آشتیانی ۱۳۸۸).

یافته‌ها

جهت بررسی فرضیه‌ها و سوال‌های پژوهش با استفاده از نرم افزار SPSS از شاخص‌های آماری همچون همبستگی پیرسون، رگرسیون گام به گام و تحلیل واریانس چند متغیره (manova) استفاده گردید. جدول ۱ اطلاعات توصیفی مربوط به متغیرهای مورد مطالعه به تفکیک جنسیت را نشان می‌دهد.

جدول ۱: اطلاعات توصیفی مربوط به متغیرهای مورد مطالعه به تفکیک جنسیت

متغیرها	زن (N=۲۹۸)		مرد (N=۲۹۷)		جمع (N=۵۹۵)	
	میانگین	SD	میانگین	SD	میانگین	SD
دل‌بستگی اجتنابی	۳/۶۲	۱/۷۴	۴	۱/۷۰	۳/۸۳	۱/۷۳
دل‌بستگی اضطرابی	۳/۳۳	۱/۸۵	۳/۷۶	۱/۶۰	۳/۵۵	۱/۷۴
ایمنی دل‌بستگی	۱۳/۱۸	۳/۵۶	۱۲/۲۱	۳/۰۵	۱۲/۷۰	۳/۳۵
رضایت زناشویی	۱۶۴/۴۰	۳۰/۳۶	۱۶۷/۲	۳۱/۴۳	۱۶۵/۸	۳۰/۹
کمال‌گرایی	۶۵/۵۴	۸/۸	۶۶/۶۳	۹	۶۶	۸/۹
باورهای غیرمنطقی	۲۸۷/۸	۲۰/۸۸	۲۹۰/۵	۲۰/۹۳	۲۸۹/۲	۲۰/۹۳

جدول انشان می‌دهد که میانگین نمرات مردان در متغیرهای رضایت زناشویی ۱۶۷/۲، کمال‌گرایی ۶۶/۶۳ و باورهای غیرمنطقی ۲۹۰/۵ و سبک دل‌بستگی اجتنابی ۴ و سبک دل‌بستگی اضطرابی ۳/۷۶ می‌باشد که در این متغیرها میانگین مردان بالاتر از زنان است ولی در متغیر سبک دل‌بستگی ایمن، میانگین نمرات زنان ۱۳/۱۸ است که در این نوع سبک دل‌بستگی میانگین زنان بالاتر از مردان است.

۳۳. Discriminant Validity

۳۴. Construst Validity

جدول ۲ ماتریس همبستگی باورهای غیرمنطقی و رضایت زناشویی را نشان می دهد.

جدول ۲: ماتریس همبستگی رضایت زناشویی، کمال گرایی، باورهای غیرمنطقی و سبک های دلبستگی

متغیرها	رضایت زناشویی	کمال گرایی	باورهای غیر منطقی	دلبستگی ایمن	دلبستگی ناایمن	دلبستگی اجتنابی
رضایت زناشویی	1					
کمال گرایی	0/27**	1				
باورهای غیر منطقی	0/28**	0/28**	1			
دلبستگی ایمن	0/10*	0/002	0/106**	1		
دلبستگی ناایمن اضطرابی	0/16**	**	0/061	0/216**	1	
دلبستگی ناایمن اجتنابی	0/004	0/088*	0/093*	0/31**	0/255**	1

** p<0/01 * p<0/05

جدول ۲، ماتریس همبستگی رضایت زناشویی، کمال گرایی، باورهای غیرمنطقی و سبک های دلبستگی را نشان می دهد، براساس نتایج تحلیل همبستگی بین رضایت زناشویی و کمال گرایی، باورهای غیرمنطقی و سبک دلبستگی ناایمن اضطرابی همبستگی منفی و معنی دار اما بین رضایت زناشویی و دلبستگی ایمن همبستگی مثبت و معنی داری وجود دارد. همچنین بین کمال گرایی و باورهای غیر منطقی همبستگی مثبت و معنی دار و کمال گرایی با سبک های دلبستگی نا ایمن اضطرابی و اجتنابی همبستگی منفی و معنی دار و بین باورهای غیر منطقی با سبک های دل بستگی ایمن و ناایمن اجتنابی همبستگی مثبت و معنی داری وجود دارد.

جدول ۳: تحلیل رگرسیون گام به گام برای پیش بینی رضایت زناشویی توسط باورهای غیرمنطقی، کمال گرایی و سبک دلبستگی

گام	پیش بین	R	R ²	F	معنی داری F	B	t	معنی داری
۱	باورهای غیرمنطقی	0/28	0/08	52/04	0/001	-0/42	-7/2	0/001
۲	باورهای غیرمنطقی	0/32	0/10	33/60	0/001	-0/29	-4/2	0/001
	کمال گرایی					-0/59	-3/7	0/001
۳	باورهای غیرمنطقی					-0/27	-3/9	0/001
	کمال گرایی	0/34	0/12	25/95	0/001	-0/59	-3/7	0/001
	سبک دلبستگی اضطرابی					-2/15	-3/1	0/002

نتایج نشان داد که باورها ی غیرمنطقی به تنهایی ۸٪ از واریانس رضایت زناشویی را پیش بینی می کند، آزمون آماری F برای معنی داری ضریب همبستگی برابر با ۵۲/۰۴ است که در سطح ۰/۰۰۱ معنی دار است. باورهای غیرمنطقی و کمال گرایی در مجموع ۱۰٪ از واریانس رضایت زناشویی را تبیین می کنند. به این ترتیب مشخص می شود که کمال گرایی ۲ درصد از واریانس رضایت زناشویی را تبیین می کنند. همچنین باورهای غیرمنطقی، کمال گرایی و دلبستگی ناایمن اضطرابی در مجموع ۱۲٪ از واریانس رضایت زناشویی را تبیین می کنند. به این ترتیب مشخص می شود که دلبستگی ناایمن اضطرابی - دوسوگرا نیز ۲ درصد از واریانس رضایت زناشویی را تبیین می کنند

و دو سبک دلبستگی نایمن اجتنابی و دلبستگی ایمن پیش‌بینی‌کننده‌های مناسبی برای رضایت زناشویی نیستند. برای پاسخ به این سوال که آیا زنان و مردان از نظر باورهای غیر منطقی و کمال‌گرایی متفاوتند؟ از آزمون T استفاده گردید که یافته‌های این تحلیل در جدول ۴ آمده است.

جدول ۴: مقایسه میانگین نمرات باورهای غیر منطقی و کمال‌گرایی در زنان و مردان

متغیر	گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	t	معنی داری
باورهای غیر منطقی	زن	۲۹۸	۱۶۴/۴۰	۳۰/۳۶	۵۹۶	-۱/۲	۰/۲۶
	مرد	۳۰۰	۱۶۷/۲	۳۱/۴۳			
کمال‌گرایی	زن	۳۰۰	۶۵/۵۴	۸/۸	۵۹۸	-۱/۴	۰/۱۶
	مرد	۳۰۰	۶۶/۶۳	۹			

جدول ۴ داده‌های مربوط به مقایسه میانگین نمرات باورهای غیر منطقی و کمال‌گرایی در زنان و مردان را نشان می‌دهد که بر اساس اطلاعات این جدول بین میانگین زنان و مردان در متغیرهای باورهای غیر منطقی و کمال‌گرایی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

برای پاسخ به این سوال که آیا زنان و مردان از نظر سبک‌های دلبستگی متفاوتند؟ از تحلیل واریانس چندمتغیری (MANOVA) استفاده گردید. یافته‌های این تحلیل در جدول ۵ آمده است.

جدول شماره ۵: نتایج تحلیل واریانس چند متغیری تفاوت کلی متغیرها در دو گروه

متغیر / شاخص‌ها	آماره ملاک	ارزش آماره	نسبت F	df فرضیه	df خطا	P
پیلانی	۰/۰۲	۴/۸۹	۳	۵۹۶	۰/۰۰۲	
ویلکز	۰/۹۸	۴/۸۹	۳	۵۹۶	۰/۰۰۲	
هتلینگ	۰/۰۳	۴/۸۹	۳	۵۹۶	۰/۰۰۲	

جدول شماره ۴ نتایج تحلیل واریانس چند متغیری تفاوت کلی متغیرها در دو گروه را نشان می‌دهد بر اساس اطلاعات این جدول، هر سه شاخص آماره ملاک آزمون در مورد تفاوت دو گروه زن و مرد از لحاظ متغیرهای مورد مطالعه در سطح ۰/۰۰۲ معنی‌دار است. این یافته به این معناست که دو گروه حداقل در یکی از متغیرها با هم متفاوتند. در ادامه جدول ۵ که نتایج تحلیل واریانس تک متغیری تفاوت متغیرها در دو گروه را نشان می‌دهد آورده شده است.

جدول ۶: نتایج تحلیل واریانس تک متغیری تفاوت متغیرها در دو گروه

متغیر وابسته	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	معنی داری
ناایمن اجتنابی	۲۲/۸۱	۱	۲۲/۸۱	۷/۷	۰/۰۰۶
ناایمن اضطرابی - دوسوگرا	۲۸/۱۷	۱	۲۸/۱۷	۹/۴	۰/۰۰۲
ایمن	۱۳۲/۵۴	۱	۱۳۲/۵۴	۱۲	۰/۰۰۱

نتایج پژوهش در این بخش نشان داد که بین زنان و مردان در هر سه متغیر مورد مطالعه تفاوت معنی‌دار وجود دارد، به این

ترتیب که میانگین نمرات زنان در دل‌بستگی ایمن در زنان ۱۳/۱۸ و در مردان ۱۲/۲۱، و میانگین نمرات مردان در دو سبک نایمن اجتنابی و اضطرابی - دوسوگرا به ترتیب ۴ و ۳/۷۶ و در زنان به ترتیب ۳/۶۲ و ۳/۳۳ می‌باشد.

بحث

هیچ یک از آسیب‌های اجتماعی نیست که فارغ از تأثیر خانواده پدید آید و در حقیقت حفظ و تداوم این نهاد مقدس در گرو تداوم و سلامت رابطه بین زن و شوهر می‌باشد. رابطه زناشویی که زیر بنای نظام خانواده می‌باشد در زمره پیچیده‌ترین روابط انسانی است. حال چنانچه انتخاب همسر بر پایه شناخت و به کارگیری معیارهای حساب شده و عمیق تری صورت گیرد، احتمال این که زندگی در مسیر سازنده تری بیفتد و عشق در پیری به پختگی و شیرینی خاص برسد بیشتر است و دختران و پسران جوانی که می‌خواهند ازدواج نموده و تشکیل خانواده دهند، با آگاهی از این عوامل می‌توانند در انتخاب خود دقت لازم را بنمایند تا بتوانند با انتخاب صحیح، یک زندگی راحت و آرامی برای خود و فرزندان خود بوجود آورند.

نتایج این تحقیق نشان داد که بین رضایت زناشویی و باورهای غیرمنطقی همبستگی منفی معنادار وجود دارد. این نتایج با نتایج تختی (۱۳۸۰)، جباری (۱۳۸۴) و اپستین و همکاران (۱۹۸۰) همخوانی دارد. از بین زیر مقیاس‌های باورهای غیرمنطقی، ضرورت تایید، واکنش به ناکامی، بی‌مسئولیتی هیجانی، اجتناب از مشکلات و درماندگی در برابر تغییر و کمال‌گرایی با رضایت زناشویی ارتباط معکوس معنادار دارند. رابطه رضایت زناشویی و زیرمقیاس‌های انتظار بیش از حد از خود، تمایل به سرزنش خود، اضطراب و وابستگی به دیگران معنی‌دار نشده است. همچنین بین رضایت زناشویی و سبک‌های دل‌بستگی ایمن رابطه مثبت معنادار و بین رضایت زناشویی و سبک دل‌بستگی اضطرابی - دوسوگرا رابطه منفی معنادار وجود دارد. این نتیجه با نتایج تحقیقات تابع جماعت (۱۳۸۶)، عیدی و خانجانی (۱۳۸۵)، استاکرت و بورسیک (۲۰۰۳)، برادبری^{۳۵} ۲۰۰۱ به نقل از کاسیدی و شیور، (۲۰۰۸)، مایرز و همکاران^{۳۶} (۲۰۰۲) و بانس^{۳۷} (۲۰۰۴)، الیوریا و کاستا^{۳۸} (۲۰۰۰) همخوانی دارد. رابطه بین رضایت زناشویی و دل‌بستگی نایمن اجتنابی معنی‌دار نشده است. تبیین احتمالی برای رابطه مثبت معنادار بین سبک ایمن و رضایت زناشویی بدین صورت مطرح می‌گردد که اعتماد به خود و دیگران، به عنوان یکی از مبانی درون روانی فردی که دارای سبک دل‌بسته ایمن است، وی را در جلب کمک و مساعدت دیگران یاری می‌رساند و زمینه اجتماعی یک ارتباط سالم را فراهم می‌کند. در زندگی زناشویی نیز، این افراد با ایجاد ارتباط سالم و استفاده از راهبردهای حل تعارض سودمند شرایط رضایتمندی را فراهم می‌سازند و همچنین اعتماد به شریک جنسی خویش و اطمینان از حسن نیت همسر و مدیریت موثر تهدیدهای روبرو شده در روابط که از ویژگی‌های افراد ایمن است می‌تواند در انواع روابط و به خصوص در روابط جنسی این افراد تأثیرگذار بوده و با توجه به نقش بسزای رضایت از رابطه جنسی در رضایت زناشویی در تبیین رابطه مثبت بین سبک دل‌بستگی ایمن و رضایت زناشویی تأثیرگذار باشد. در خصوص رابطه منفی میان سبک دل‌بستگی اضطرابی - دوسوگرا با رضایت زناشویی می‌توان گفت که فقدان اعتقاد به خود و دیگران که از مشخصه‌های اصلی افراد نایمن است (گریفیت و بارتولومئو^{۳۹}، ۱۹۹۴، به نقل از لاک^{۴۰}، ۱۹۹۷) در

۳۵. Bradbury

۳۶. Meyers et al

۳۷. Banse

۳۸. Oliveria & Costa

۳۹. Griffin & Bartholomew

۴۰. Lake

مواجهه با موقعیت های تنیدگی زا، درماندگی روان شناختی را به این افراد تحمیل کرده و منجر به ایجاد فاصله و دوری و عدم حمایت از سوی دیگران می شود (کوبک و اسکیری، ۱۹۸۸). از سوی دیگر چسبندگی و کناره گیری افراطی (فیزیکی و روانی) و عکس العمل های هیجانی در مواقع ناکامی و بحرانی که از خصایص این افراد است در چارچوب روابط سیستمی می تواند سبب تعارض و خصومت در روابط زوجین گردد. این ویژگی ها سبب کاهش رضایت زناشویی در این افراد می گردد و یافته ها همچنین حاکی از وجود رابطه معکوس معنی دار بین رضایت زناشویی و کمال گرایی است. نتایج حاضر با نتایج تحقیقات کلانتری (۱۳۷۶)، جباری (۱۳۸۴)، هرینگ، هویت و گلدون (۲۰۰۴) همخوانی دارد. با توجه به این که از مشخصه های کمال گرایی گرایش به وضع معیارهای شخصی بالا و غیرواقعی بینانه می باشد و از طرفی دیگر با توجه به وجود این معیارها در فرد کمال گرا، کمال گرایی در روابط زناشویی می تواند با راهبردهای مقابله ای تعارض آمیز مانند طعنه زدن، سرزنش کردن و خشم گرفتن مرتبط باشد که از عوامل زیان آور در روابط نزدیک بوده و باعث کاهش رضایت زناشویی می گردد.

سرانجام نتایج این پژوهش نشان داد که از بین پنج متغیر پیش بین (سه سبک دلبستگی، کمال گرایی و باورهای غیرمنطقی) به ترتیب، باورهای غیر منطقی به تنهایی ۸٪ از واریانس رضایت زناشویی را پیش بینی می کند. باورهای غیرمنطقی و کمال گرایی با هم ۱۰٪ از واریانس رضایت زناشویی را پیش بینی می کنند باورهای غیرمنطقی، کمال گرایی و دلبستگی ناایمن اضطرابی در مجموع ۱۲٪ از واریانس رضایت زناشویی را تبیین می کنند. به این ترتیب مشخص می شود که کمال گرایی و دلبستگی ناایمن اضطرابی - دوسوگرا هر کدام ۲ درصد از واریانس رضایت زناشویی را تبیین می کنند و دو سبک دلبستگی ناایمن اجتنابی و دلبستگی ایمن پیش بینی کننده های مناسبی برای رضایت زناشویی نیستند. نتایج این پژوهش با یافته های رجایی (۱۳۸۶) همخوانی دارد. این یافته ها موید این مطلب است که سهم باورهای غیرمنطقی در پیش بینی رضایت زناشویی بیشتر از متغیرهای کمال گرایی و سبک دلبستگی ناایمن اضطرابی - دوسوگرا است و با توجه به این که باورهای غیرمنطقی می تواند با شکل گیری پیش فرضهای منفی نگرش فرد را نسبت به زندگی تغییر داده و مانع از برقراری تعادل سازنده فرد با همسر خویش گردد و سهم این عامل نسبت به دو متغیر دیگر در پیش بینی رضایت زناشویی بیشتر است می توان در جلسات مشاوره پیش از ازدواج با جستجوی راهکارهایی جهت اصلاح این نگرش ها در جهت کاهش میزان باورهای غیرمنطقی افراد و حتی کاهش میزان کمال گرایی افراد و افزایش بیشتر رضایت زناشویی پس از ازدواج گام برداشت.

نتایج پژوهش حاضر همچنین نشان داد که بین زنان و مردان در سبک های دلبستگی یعنی سبک دلبستگی ایمن، سبک دلبستگی ناایمن اجتنابی و سبک دلبستگی ناایمن اضطرابی - دوسوگرا تفاوت معنی دار وجود دارد. به این ترتیب که میانگین نمرات زنان در سبک دلبستگی ایمن بالاتر از مردان است و میانگین نمرات مردان در دو سبک دلبستگی ناایمن اجتنابی و اضطرابی - دوسوگرا بالاتر از زنان است. این نتایج با یافته های مومن زاده و همکاران (۱۳۸۴)، استاکرت و بورسیک (۲۰۰۳) همخوان نیست. اما با نتایج پژوهش تابع جماعت (۱۳۸۶) که نشان می دهد سبک دلبستگی اجتنابی در مردان رایج تر از زنان است و نتایج پژوهش صادق مقدم و همکاران (۱۳۸۵) که نشان می دهد در گروه ایمن درصد زنان بیشتر از مردان، در گروه اجتنابی درصد مردان بیشتر از زنان بود همخوانی دارد. انتظار می رود که این عدم همخوانی مشاهده شده در پژوهش های ذکر شده با پژوهش حاضر به متفاوت بودن ویژگی های جمعیت شناختی گروه نمونه ارتباط داشته باشد. البته این پژوهش محدودیت هایی هم دارد که از جمله آنها این است که در این پژوهش تنها تعدادی از عوامل موثر بر رضایت زناشویی مورد مطالعه قرار گرفته است. بنابراین به نظر می رسد عواملی وجود دارد که مطالعه پیرامون آنها می تواند از اهداف تحقیقات بعدی باشد. از جمله این عوامل می توان به عوامل شخصیتی، شیوه فرزندپروری، سبک زندگی، باورهای ارتباطی اشاره کرد. همچنین

مدت زمان ازدواج که فاصله بین ۱۰-۱ سال می باشد و بازه سنی در نظر گرفته شده که بین ۲۰-۴۰ سال بود از محدودیت‌های پژوهش حاضر به شمار می آید و در نهایت پیشنهاد می گردد در پژوهش های آینده کوشش شود دیگر متغیرهای موثر در میزان رضایت زناشویی افراد بررسی شود.

منابع

- برنشتاین. ف؛ برنشتاین. م (۱۳۸۴). شناخت و درمان اختلال های زناشویی، ترجمه ح.ر. سهرابی، تهران: موسسه خدمات فرهنگی رسا. (تاریخ انتشار به زبان اصلی، ۱۹۸۹).
- بنائیان.ش؛ پروین،ن؛ کاظمیان.آ (۱۳۸۵). بررسی ارتباط سلامت روان و رضایت زناشویی زنان متأهل، مجله دانشکده پرستاری و مامایی همدان، دوره چهاردهم، شماره ۲، ۵۸-۵۲.
- تابع جماعت. م (۱۳۸۶). رابطه شیوه دل بستگی با رضایتمندی زناشویی، پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی رودهن.
- تختی. م (۱۳۸۰). بررسی و مقایسه باورهای غیرمنطقی و رضامندی زناشویی زوجین شاغل با سطح تحصیلی دیپلم و زیر دیپلم، لیسانس و بالاتر، پایان نامه کارشناسی ارشد مشاوره، دانشگاه الزهرا.
- جباری.ک (۱۳۸۵). بررسی رابطه باورهای غیرمنطقی با رضایتمندی زناشویی، پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی رودهن.
- رجایی.ع؛ نیری.م؛ صداقتی.ش (۱۳۸۶). رابطه بین سبک های مختلف دل بستگی با رضایتمندی زناشویی، فصلنامه روان شناسان ایرانی، سال سوم، شماره ۳۵۶، ۱۲-۳۴۷.
- رحیمی.ر (۱۳۸۸). بررسی روابط بین صفات شخصیتی، عوامل فردی-خانوادگی و شیوه های همسرگزینی با رضایت زناشویی زوجین هر دو شاغل در آموزش و پرورش شهر دلفان، پایان نامه کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه شهید بهشتی.
- سلیمانیان.ع.آ (۱۳۷۳). بررسی تاثیر تفکرات غیرمنطقی (بر اساس رویکرد شناختی) بر نارضایتی زناشویی، پایان نامه کارشناسی ارشد مشاوره، دانشگاه تربیت معلم تهران.
- صادق مقدم.ل؛ عسگری.ف؛ معروضی.پ؛ شمس.ه؛ طهماسبی.س (۱۳۸۵). میزان رضایت از زندگی زناشویی در زنان شاغل و خانه دار و همسران آنها در شهر گناباد، مجله افق دانش، مجله دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گناباد، دوره ۱۲، شماره ۲.
- عیدی.ر؛ خانجانی.ز (۱۳۸۵). بررسی رضایت زناشویی در سبک های مخت لف دل بستگی، فصلنامه علمی-پژوهشی روانشناسی دانشگاه تبریز، سال اول، شماره ۲ و ۳.
- فتحی آشتیانی.ع (۱۳۸۸). آزمون های روانشناختی. تهران: انتشارات بعثت.
- کلانتری خاندانی.آ (۱۳۷۹). بررسی ارتباط بین باورهای غیرمنطقی و تفاهم زناشویی زنان دانشجوی دانشگاه های تهران، پانزدهم کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشگاه الزهرا.
- مومن زاده.ف؛ مظاهری.م؛ حیدری.م (۱۳۸۴). ارتباط تفکرات غیرمنطقی و الگوهای دل بستگی با سازگاری زناشویی، فصلنامه خانواده پژوهی، سال اول، شماره ۲، ۳۷۸-۳۷۰.
- مهدویان.ف (۱۳۷۶). بررسی تاثیر آموزش ارتباط بر رضامندی زناشویی و سلامت روانی. پایان نامه کارشناسی ارشد. تانیستیتو روانپزشکی تهران.
- نجاریان.ب؛ عطاری.ی؛ علی زرگری (۱۳۷۸). ساخت و اعتباریابی مقیاسی برای سنجش کمال گرایی اهواز، مجله علوم تربیتی و روانشناسی، سال ۵، ۵۸-۴۳.
- نوربالا.ا؛ رمضان زاده.ف؛ ملک افضلی اردکا.نی.ح؛ عابدی نیا.ن؛ رحیمی.ع؛ شریعت.م (۱۳۸۶). تاثیر

مداخلات روانپزشکی در میزان رضایت زناشویی زوج های نابارور در یک مرکز تحقیقات بهداشت باروری، مجله روانپزشکی و روان شناسی بالینی ایران، سال سیزدهم، شماره ۲، ۱۱۱-۱۰۶.

- Bailey,Dustin.p,Snell Jr,William.E.(2005).**the effects of romantic perfectionism on disclosure in romantic relationships. southeast missouri state university.
- Banse,Rainer.(2004).**Adult Attachment and marital satisfaction: evidence for Dyadic configuration effects. Journal of social and personal relationships, vol 21,No 2, pp.273-282.
- Cassidy,Phillip,Shaver,R.(2008).** Adult romantic attachment, hand book of Attachment, Theory, research &clinical applications.chapter21,the Guilford press.
- Carlson,Marcia.J.(2007).**Trajectories of couple relationship Quality after childbirth: does Marriage matter? center for research on child wellbeing, Columbia university.
- Conger,R.D. &Elder,G.H.(1994).**Families in troubled times: Adapting to change in Rural America Aldine. New York.
- Crandell,L.E.&Fisher,J.V.(1997).**Complex attachment: patterns of relating in the couple. Journal of sexual and marital therapy,12,pp.211-223.
- Dym,B.,&Glenn,M.L.(1993).** Couples: understanding the cycles of intimate relationship. New York: Harper- collins.
- Epstein,Norman,Eidelson,Roy.J.(1980).**Irrational beliefs and marital adjustment. Annual convention of the American psychological association
- Feeney,B.C.(2007).**The dependency paradox in close relationships.Accepting dependence Promotes independence. Journal of personality and social psychology, 92, pp.268-285.
- Glenn,N.D. & Kramer,k.B.(1987).**The marriage and divorces of the children of divorce. Journal of marriage and the family,49:pp.811-825.
- Hamamci,Zeynep.(2005).**Dysfunctional relationship beliefs in marital satisfaction and adjustment. Journal of social behavior and personality,33(4),pp.313-328.
- Haring,Michell,Hewitt,Paul,Flett,L.gordon.(2004).**Perfectionism ,coping & Quality of intimate relationships.
- Henry,R.G.Miller,R.B.(2004).**Marital problems occurring in midlife: Implications for couples therapy. American Journal of family therapy,32(5),pp.405-417.
- Kobak,P.R.,&Sceery,A.(1988).**Attachment in late adolescence: Working models, Affect regulation and representation of self & others, Journal of child development, vol 59, pp.135-146.
- Lake,Brian & Heard,Dorothy.(1997).**The challenge of attachment for caregiving. published by Routledge, London EC4P4EE.
- Lawrence,Erika,Cobb,Rebecca.J,Rothman,Alexia D,Rothman,Michael & bradbury,Thomas.N.(2008).** Marital satisfaction across the transition to parenthood. Journal of family psychology,22(1),pp.41-50.
- Meyers,Steven.A.a,Landsberger,Sarah.A.b.(2002).**Direct and indirect pathways between adult attachment style& marital satisfaction. Journal of personal relationship.
- Nickel,Karen.L.(2006).**The relationship between irrational beliefs and marital satisfaction. Northern Arizona University.
- Oliveria,J.,&Costa,M.E.(2000).**Perceptions of marital and parental satisfaction and its relation with parental attachment in Portuguese late adolescents, Université de Porto – Portugal. <http://aifref.uqam.ca> - Actes du VIIIe Congrès de l’AIFREF.
- Reibstein,J.(1998).**Attachment,pain,and detachment for the adults in divorce. Journal of sexual and marital therapy,13,pp.351-360.

-Ratra,Amiteshwar&Kaur,Praveen.(2004). marital preparedness,marital satisfaction and economic status. 15(1),pp.27-29.

-Shaver,Phillip.R,Mikulincer,Mario.(2004).attachment theory ,individual psychodynamics & relationship functioning. New York Cambridge , university press.

-Stackert,Richelle.A,Bursik,Krisanne.(2003).Why am I unsatisfied? adult attachment style, gendered irrational relationship beliefs, and young adult romantic relationship satisfaction. department of psychology, suffolk university, Journal of personality and individual differences,34,pp.1419-1429.

-Tampieri,Alessandro.(2010).higher education effects in job and marital satisfaction theory and evidence. university of leicester,NO.10.

-Van der zee,F &Hembrecht.M.(2009).the role of dysfunctional relationship beliefs in relationship satisfaction, A comparison of singles with satisfied and less satisfied coupled people in their endorsement of irrational and anxious relationship beliefs. university of Utrecht, Northern Arizona university, proquest information And learning company.

-Whitaker,C.A.(1976).A Family is a four dimensional relationship in p.j.Guerin(Ed.),Family therapy. New York: Gardner.

-WillouGHBY.J.C.,Glidden.L.M.(1999).Fathers helping out: shared child care and marital satisfaction of parents of children with disabilities. Journal on mental retardation. vol 99,pp.399-406.